

ACCOUNTANTSVERSLAG 2021

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Twente

17 juni 2022

Definitief

Per saldo persoonlijker

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Aan de leden van het algemeen en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling
Veiligheidsregio Twente
Nijverheidstraat 30
7511 JM ENSCHEDE

Behandeld door: B.A.G Beijerink MSc RA
Datum: 17 juni 2022

Betreft: Accountantsverslag 2021

Geachte leden van het bestuur,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2021 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Twente (hierna: VRT) aan. Onze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 27 oktober 2021. Dit verslag gaat in op onze belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening 2021.

Op 8 juni 2022 hebben wij het accountantsverslag besproken met de PO-middelen bestaand uit; een afvaardiging van de ambtelijke organisatie, de secretaris van de Veiligheidsregio, de portefeuillehouder namens het dagelijks bestuur, de heer A.C. Hofland en afgevaardigden van het algemeen bestuur, de heer J.H.R. Pierik en de heer J.G.J. Joosten.

Wij bedanken de medewerkers van VRT voor de open en constructieve wijze van samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Eshuis,
Registeraccountants

drs. C.L. Willems RA

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Inhoudsopgave

→ Samenvatting	5
Dashboard accountantscontrole	6
Significante risico's	8
→ Analyse jaarrekening	10
Controle (Europese) aanbestedingen	11
Begrotingsrechtmatigheid	14
Materiële vaste activa	16
Eigen vermogen	17
Functioneel Leeftijdsontslag (FLO)	17
Langlopende schulden	19
Cao-verplichting	20
Verwerkingswijze BDUR-bijdrage	20
Interne beheersing Twente Safety Campus (TSC)	21
Financiële positie	22
Resultaatanalyse	24
→ Controle verschillen	26
→ IT-audit	29
IT-audit	30
→ Overige onderwerpen	37
Wet Normering Topinkomens	38
SiSa bijlage	39

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

→ Bijlagen.....	40
Bijlage 1: Reikwijdte controle.....	41
Bijlage 2: Materialiteit.....	43
Bijlage 3: Onafhankelijkheid en ViO	44
Bijlage 4: Fraude.....	45
Bijlage 5: Communicatie met governance belaste organen	46
Bijlage 6: Disclaimer en beperking verspreidingskring.....	48
Bijlage 7 Gedetailleerde observaties IT-Audit	49

Samenvatting

Dashboard accountantscontrole

- Inhoudsopgave
- [Samenvatting](#)
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Strekking

- Naar ons oordeel geeft de jaarrekening 2021 de VRT een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva per 31 december 2021 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
- Voorts zijn wij van oordeel dat de in de jaarrekening 2021 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.
- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag 2021 is opgesteld overeenkomstig het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en met de jaarrekening verenigbaar is. Het jaarverslag 2021 bevat in het licht van de door ons tijdens de controle van de jaarrekening 2021 verkregen kennis en informatie naar onze mening geen onjuistheden van materieel belang.
- Wij hebben de in hoofdstuk 9 van de Jaarrekening 2021 van de VRT opgenomen verantwoording inzake de Wet Normering Topinkomens (WNT) gecontroleerd met inachtneming van het Controleprotocol WNT 2021. Wij concluderen dat de in de jaarrekening 2021 opgenomen verantwoording met toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Belangrijke aandachtspunten

- Aangezien de gemeenten met een beroepsbrandweer zelf verantwoordelijk zijn voor de FLO-kosten, zij jaarlijks een aanvullende bijdrage betalen voor de FLO-kosten en de FLO-kosten worden geëgaliseerd middels de bestemmingsreserve FLO (o.g.v. een permanent besluit) hebben wij geconcludeerd dat hiervoor geen voorziening gevormd dient te worden.
- De totale geconstateerde rechtmatigheidsfouten bedragen € 286.000. De totale geconstateerde rechtmatigheidsonzekerheden bedragen € 55.000. De geconstateerde afwijkingen vallen allen binnen de toegestane toleranties en hebben daardoor geen invloed op het oordeel van de accountant.

- Inhoudsopgave
- [Samenvatting](#)
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Materialiteit

Op grond van de jaarrekening 2021 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten 1% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves, dat is afgerond € 596.000 en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves, dat is afgerond € 1.788.500.

Wordt deze goedkeuringstolerantie niet overschreden, dan kan een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. De goedkeuringstolerantie is een kwantitatieve maatstaf. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

De rapporteringstolerantie zowel voor fouten als voor onzekerheden is door het algemeen bestuur bepaald op € 100.000.

Resultaat

- Als gevolg van de COVID-pandemie vertoont de jaarrekening van de VRT een ander beeld dan in voorgaande jaren met uitzondering van boekjaar 2020. In beide boekjaren zien wij dat activiteiten uit- of afgesteld zijn. De continuïteit van de VRT staat gezien haar maatschappelijke rol niet ter discussie. Er zijn dan ook geen gevolgen voor de verslaggevingsgrondslagen, noch op de waardering van bezittingen of schulden.
- Het gerealiseerd resultaat over 2021 bedraagt volgens het overzicht baten en lasten in de jaarrekening ongeveer € 1,4 miljoen voordelig. Het resultaat voor mutatie reserves is nagenoeg nihil, waardoor gesteld kan worden dat het resultaat geheel samenhangt met een dotatie uit het eigen vermogen van (per saldo) € 1,4 miljoen.
- Het eigen vermogen is gedaald van € 2,8 miljoen ultimo 2020 naar € 2,1 miljoen eind 2021. Zowel op basis van de landelijke kengetallen als op basis van het beschikbare versus het benodigde weerstandsvermogen vinden wij de financiële situatie van de VRT zwak, maar dat is een bewuste keuze vanuit de deelnemende gemeenten. De gemeenten staan vanuit hun verantwoordelijkheid garant voor de VRT, waardoor de financiële positie ook een kwestie is van hoe de gemeenten de veiligheidsregio willen financieren.

- Inhoudsopgave
- **Samenvatting**
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Significante risico's

Risico	Motivatie	Onze aanpak	Conclusie
Management override	<ul style="list-style-type: none"> • De directie is in een unieke positie fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de anders effectief werkende interne beheersing. • Dit is een risico dat wij onderkennen bij iedere controle-opdracht. 	<ul style="list-style-type: none"> • Testen van de werking van beheersingsmaatregelen van journaalposten voor en na de jaarafsluiting; • Beoordelen van de geschiktheid van de veranderingen in de methoden en onderliggende aannames die gebruikt worden om schattingen te maken ten opzichte van het vorige jaar; • Beoordelen van de geschiktheid van boekingen voor belangrijke transacties die buiten de normale bedrijfsvoering van het onderdeel liggen of anderszins ongebruikelijk zijn. 	<p>Onze controle heeft geen ongepaste boekingen geïdentificeerd;</p> <p>Wij hebben geen significante ongewone transacties geïdentificeerd;</p> <p>Wij hebben geen signalen van fraude onderkend. Wij verwijzen hiervoor ook naar bijlage 4.</p>
Ongeautoriseerde betalingen	<ul style="list-style-type: none"> • Uit de interim controle is gebleken dat de medewerkers met toegang tot AFAS-crediteurenstamgegevens kunnen muteren. Hierdoor loopt u het risico dat crediteurenstamgegevens onterecht (c.q. onrechtmatig) worden 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen bestaan van beheersingsmaatregelen ten aanzien van het betalingsproces; • Beoordelen van de mutaties in de crediteurenstamgegevens en 	<p>Risico op een afwijking van materieel belang is gemiteerd.</p>

- Inhoudsopgave
- [Samenvatting](#)
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Risico	Motivatie	Onze aanpak	Conclusie
	gemuteerd, waardoor gelden aan de Veiligheidsregio wordt onttrokken.	aansluiten met onderliggend brondocument; <ul style="list-style-type: none"> • Beoordelen van betalingen aan crediteuren middels de CA-tool (deels inzetbaar door ontbreken van SEPA-betalingen); • Uitvoeren van een uitgebreide beoordeling van de kosten, waarbij afwijken zijn besproken met directie; • Beoordelen of de totstandkoming van kosten heeft plaatsgevonden via het reguliere proces (dagboek inkoop). 	

KERNBOODSCHAPPEN

Analyse jaarrekening

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Controle (Europese) aanbestedingen

In onze management letter, die wij op 30 november 2021 met de VRT hebben besproken, geven wij aan dat de interne beheersing bij de VRT van voldoende niveau is. Wij hebben hierbij wel aangegeven dat er binnen het proces van de naleving van het inkoopbeleid aandachtspunten zitten ten aanzien van het hanteren van inkoopformulieren.

Tijdens de jaarrekeningcontrole van dit onderdeel hebben wij vastgesteld dat deze constatering terecht is. Uit de interne controle zijn afwijkingen van het interne inkoopbeleid geconstateerd. Aansluitend heeft het dagelijks bestuur op 3 mei 2022 voor circa € 324.000 deze fouten ten aanzien van het interne inkoopbeleid gerepareerd. Ondanks dat voor circa € 324.000 aan fouten ten aanzien van het interne inkoopbeleid zijn gecorrigeerd resteert een totale fout van circa € 134.000. Deze fout is om de volgende redenen niet gecorrigeerd:

- De directie van de VRT heeft voor circa € 74.000 bewust gekozen om deze fouten niet te corrigeren aangezien dit fouten zijn uit het verleden. De directie is van mening dat dit intern opgelost moet worden en dat dit niet gecorrigeerd dient te worden middels een aanvullend DB-besluit.
- De overige fouten inzake het interne inkoopbeleid zijn geconstateerd nadat de herstelprocedure bij het DB was ingediend, waardoor deze fouten niet gecorrigeerd konden worden. Uit de interne en externe controle bleek dat bij vier aanvullende inkopen is afgeweken van het interne inkoopbeleid, waardoor deze als fout zijn aangemerkt.
- Wij hebben in onze controle één Europese aanbesteding geconstateerd die onterecht niet is aanbesteed.

Naast de fouten die door de interne controle zijn geconstateerd, hebben wij op grond van ons onderzoek een aantal aanvullende fouten geconstateerd. Samengevat zijn de geconstateerde fouten als volgt:

Inkoop	Onrechtmatigheid	Oorzaak
Afgeweken ten opzichte van het interne inkoopbeleid, geconstateerd door interne controle en accountant	€ 324.000	Bij deze contracten is afgeweken van het interne inkoopbeleid.
Gecorrigeerd middels aanvullend DB-besluit van 3 mei 2022	-/- € 324.000	
Afgeweken ten opzichte van interne inkoopbeleid geconstateerd door interne controle	€ 53.000	Betreft een fout die is geconstateerd voor 2021. Voor dit contract is afgeweken van het interne aankoopbeleid en hierbij is sprake van een doorlopende fout.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Inkoop	Onrechtmatigheid	Oorzaak
Afgeweken ten opzichte van interne inkoopbeleid geconstateerd door interne controle	€ 21.000	Betreft een fout die is geconstateerd voor 2021. Voor dit contract is afgeweken van het interne aankoopbeleid en hierbij is sprake van een doorlopende fout.
Afgeweken ten opzichte van interne inkoopbeleid geconstateerd door interne controle	€ 28.000	Betreft een fout die is geconstateerd in 2021. Voor dit contract is afgeweken van het interne aankoopbeleid.
Afgeweken ten opzichte van interne inkoopbeleid geconstateerd door interne controle	€ 32.000	Betreft een fout die is geconstateerd in 2021. Voor dit contract is afgeweken van het interne aankoopbeleid.
EU-aanbesteding, geconstateerd door accountant	€ 152.000	Betreft een fout die is geconstateerd in 2021. Sprake van een oneindig overbruggingscontract en dat is niet mogelijk binnen de regels van de Europese Aanbestedingen.
Totaal aan fouten	€ 286.000	

In totaal bedraagt de rechtmatigheidsfout als gevolg van inkopen en aanbesteden € 286.000. Wij hebben dit opgenomen in onze foutenevaluatie. De fouten over 2021 blijven overigens binnen de goedkeuringstolerantie voor fouten zoals door ons gehanteerd en opgenomen in bijlage 2 (€ 593.000).

Wij merken op dat alleen de jaarlast 2021 van deze inkopen wordt meegerekend als rechtmatigheidsfout. Hoewel een deel van deze contracten doorloopt in 2022, heeft de VRT geen prognose opgenomen met fouten in boekjaar 2022 e.v. Dit is een bewuste keuze, omdat geen betrouwbare schatting gemaakt kan worden. Aangezien het de intentie van de VRT is om zo snel mogelijk tot aanbesteding van de betreffende contracten te komen, achten wij dit een terechte keuze. Het is niet bekend hoe lang de huidige contracten nog door zullen lopen c.q. wanneer de aanbestedingen afgerond zullen zijn. Omdat de onrechtmatige contracten per heden nog lopen, wijzen wij het dagelijks bestuur er op dat deze rechtmatigheidsfouten (voor een deel) nog in 2022 zullen bestaan en dus zullen moeten meewegen in het eigen rechtmatigheidsoordeel.

Daarnaast hebben wij vastgesteld dat bij het aflopen van een Europese Aanbesteding, waarbij het nieuwe Europese Aanbestedingstraject is verdragd, in de tussenliggende periode wordt doorgedaan op basis van het oude contract. Wij

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

adviseren de VRT om over de tussenliggende periode een overbruggingscontract op te stellen dat eindig is, waardoor andere partijen niet worden benadeeld en deze niet als fout voor de VRT aangemerkt dient te worden.

De VRT heeft bij enkele inkopen de leverancier als 'uniek' bestempeld. Dat wil zeggen dat de diensten/goederen die bij deze partij worden afgenomen niet bij een andere partij kunnen worden afgenomen. Wij zouden u adviseren om periodiek een marktconsultatie uit te voeren voor deze diensten/goederen om vast te stellen of deze diensten/goederen terecht als 'uniek' zijn aangemerkt.

Medegezien het rechtmatigheidsoordeel dat er aan komt adviseren wij u om bovenstaande adviespunten te verbeteren.

Naast de hierboven genoemde en geconstateerde fouten hebben wij hierna de onzekerheden opgenomen, namelijk:

Inkoop	Onzekerheid	Oorzaak
Onzekerheid ten opzichte van interne inkoopbeleid, geconstateerd door interne controle	€ 55.000	Betreft een onzekerheid die is geconstateerd in 2021. Betreft een inkoop waarbij niet duidelijk is welk gedeelte incidenteel- of structureel karakter heeft, waardoor de inkoop als onzeker is aangemerkt.
Totaal aan onzekerheden	€ 55.000	

De onzekerheden over 2021 blijven binnen de goedkeuringstolerantie voor onzekerheden zoals door ons gehanteerd en opgenomen in bijlage 2 (€ 1,78 miljoen).

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Begrotingsrechtmatigheid

U hebt als gemeenschappelijke regeling welgeteld vier programma's in de begroting opgenomen. Uit onze analyse van de begrotingsrechtmatigheid blijkt op de volgende programma's een overschrijding van de lasten:

Programma	Overschrijding lasten	Toelichting
01 Multidisciplinaire onderwerpen	€ 790.000	De lasten worden gedekt door hogere, direct gerelateerde baten binnen het programma.
02 Brandweer *1	€ 522.000	De overschrijding op programma Brandweer is ontstaan als gevolg van de FLO-kosten die hoger zijn uitgevallen. Hierbij is sprake van hogere lasten als gevolg van beleid uit het verleden, waarbij het tekort pas bekend was na opmaken van de laatste financiële verkenning. Het bestuur is op de hoogte gesteld van de mogelijke tekorten en heeft deze geaccepteerd, waardoor de overschrijding niet meegewogen dient te worden in het oordeel van de accountant.
05 Overhead	€ 289.000	De lasten worden enerzijds gedekt door hogere baten die samenhangen met de extra kosten. Daarnaast heeft de VRT extra kosten gehad, omdat zij eigen risico drager zijn bij ziekte, arbeidsongeschiktheid en WW. De overschrijding vloeit voort uit hogere regelgeving en telt daarom niet mee in het rechtmatigheidsoordeel.

*1 betreft overschrijding na saldering van de interne doorbelasting BRW-TSC

De overschrijdingen worden in de jaarrekening op hoofdlijnen toereikend toegelicht. Deze passen daarmee binnen het bestaande beleid en tellen niet mee in het oordeel van de accountant over de rechtmatigheid.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Wat de investeringsbudgetten betreft is er sprake van één overschrijding op projectniveau, namelijk op de ICT investeringsuitgaven ad. € 300.000. Wij verwijzen naar de toelichtingen op de jaarrekening, zoals opgenomen in hoofdstuk 9.7 van de jaarstukken. Aangezien jaarlijks het totale budget door het AB wordt goedgekeurd en de totale investeringen binnen dit budget blijven dient de overschrijding niet meegewogen te worden in het oordeel van de accountant.

Wel adviseren wij u om het Algemeen Bestuur het investeringsbudget op productniveau te laten goedkeuren in plaats van op totaal niveau.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bedraagt ultimo december 2021 € 53.411.000 en is ten opzichte van boekjaar 2020 (€ 52.232.000) toegenomen met € 1.179.000. Deze toename wordt veroorzaakt door de aanschaf van nieuwe voertuigen en de nieuwbouw van de kazerne in Almelo.

De situatie ten aanzien van het pand aan de Demmersweg is ongewijzigd ten opzichte van boekjaar 2020. Het pand heeft ultimo december 2021 een boekwaarde van € 1.466.000. In boekjaar 2020 heeft de VRT een taxateur laten beoordelen wat de waarde is van het pand. Op basis van een 'hoog over' analyse komt de taxateur op een lagere marktwaarde van circa € 1.000.000.

Op basis van de waardering van de taxateur is de verwachting van de directie dat het pand te hoog is gewaardeerd ten opzichte van de verwachte verkoopwaarde. Het exacte bedrag van de waardering van het pand is niet bekend, omdat er geen concrete bieding gedaan is en omdat nog niet duidelijk is wanneer de Meldkamer wordt overgedragen. Tot het moment van overdracht wordt het pand nog gebruikt door de VRT en wordt er volgens het normale schema afgeschreven.

Op het moment dat het resterende gedeelte wordt verkocht zal het tekort worden gedekt door enerzijds de bijdrage van V&J en worden de verbouwkosten verrekend met het vermogen van Stichting Meldkamer Twente. De bijdrage van V&J is voldoende om het verwachte tekort te dekken. Daarnaast zullen de afschrijvingen op dit actief de komende jaren worden gedekt vanuit de reguliere exploitatie.

Ultimo december 2021 is door de VRT nog geen definitieve afwaardering op het pand verwerkt in de jaarrekening. Dit is nog niet gedaan omdat er (nog) geen concrete biedingen zijn op het pand. Het bestuursbesluit over de verkoop is daardoor ook (nog) niet definitief. Deze overwegingen in aanmerking nemend, acht de VRT het nog niet mogelijk om tot een voldoende exacte inschatting van het verlies te komen. Omdat de VRT een verlies verwacht dat relevant is voor de gebruiker als gevolg van externe ontwikkelingen is deze situatie toegelicht in de jaarrekening.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Eigen vermogen

De algemene reserve is in boekjaar 2021 (€ -/- 1.523.000) ten opzichte van boekjaar 2020 (€ -/-739.000) gedaald met € 784.000. De algemene reserve bestaat feitelijk uit drie onderdelen: een algemene reserve van € 427.000, een negatieve reserve FLO Enschede van € 1.785.000 en een negatieve reserve FLO van Borne van € 165.000. Deze negatieve saldi komen voort uit een bilaterale afspraak tussen de gemeenten en de VRT over de financiering van het FLO.

De bestemmingsreserve FLO is negatief omdat de kosten voor de FLO-regeling hoger uitvallen dan op voorhand verwacht. Hierdoor staat de bijdrage van de gemeente Borne en Enschede niet in verhouding tot de uitgaven. De hogere uitgaven ontstaan door een wijziging in de FLO-regeling, waardoor de VRT versneld de levenslooptegoeden heeft moeten volstorten. Hierbij is in zekere mate sprake van een verschuiving, omdat de kosten voor de VRT naar voren zijn gehaald. Nadat de medewerkers aan het FLO-recht beginnen dat zij zelf hebben opgebouwd zullen de kosten voor de VRT afnemen en bij gelijkblijvende bijdragen vanuit de gemeente zal het tekort worden ingelopen.

Functioneel Leeftijdsontslag (FLO)

De regeling omtrent Functioneel Leeftijdsontslag (hierna: FLO) gold tot 2006 voor medewerkers bij instellingen die actief waren in een bezwarende functie, zoals brandweerlieden, ambulancemedewerkers en defensiepersoneel. De FLO regeling betrof een vorm van vroegpensioen voor functies die lichamelijk en psychisch te zwaar zijn om tot de pensioengerechtigde leeftijd vol te houden. Medewerkers waarop dit van toepassing was konden eerder stoppen met werken en kregen tot hun 65e een uitkering.

Op grond van het BBV dient een voorziening gevormd te worden als er sprake is van arbeidskosten die jaarlijks geen gelijkblijvende omvang hebben. De afgelopen jaren is gebleken dat de kosten voor de FLO geen gelijkblijvend karakter leken te hebben en daarom hebben wij de directie van de VRT verzocht een schriftelijk standpunt in te nemen over het al dan niet vormen van een voorziening. De conclusie van de directie is dat er geen voorziening gevormd dient te worden om de volgende redenen:

- De FLO-gemeenten betalen jaarlijks een duidelijk aparte bijdrage voor de FLO-kosten. Deze bijdrage wordt apart toegerekend aan deze gemeenten in de begroting na verdeling van de reguliere gemeentelijke bijdrage;

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

- De werkelijke kosten voor de FLO worden in mindering gebracht op de FLO-bijdragen van de gemeente. Het overschot of tekort wordt gedoteerd aan de bestemmingsreserve FLO van de betreffende gemeente. Op deze wijze worden de kosten jaarlijks gelijkmatig verdeeld.
- De VRT heeft op 15 maart 2021 een uitgebreid memo aangeboden aan het AB met daarin de meerjarenraming van de FLO-kosten. In dit memo is uitgebreid stil gestaan dat de omstandigheid dat de FLO-kosten worden gefinancierd door de betreffende gemeenten en worden geëgaliseerd middels de bestemmingsreserve;
- Juridisch ligt de FLO-verplichting niet bij de VRT, maar bij de vier FLO-gemeenten. De VRT fungeert als (voormalig) werkgever van de brandweerlieden als doorgeefluik.

Aangezien de gemeenten met een beroepsbrandweer zelf verantwoordelijk zijn voor de FLO-kosten, zij jaarlijks een aanvullende bijdrage betalen voor de FLO-kosten en de FLO-kosten worden geëgaliseerd middels de bestemmingsreserve FLO (o.g.v. een permanent besluit) hebben wij geconcludeerd dat hiervoor **geen** voorziening gevormd dient te worden.

Uit het memo 'Ontwikkeling financiering FLO-overgangsrecht' dd. 15 maart 2021 blijkt dat de kosten voor de FLO hoger uitvallen dan begroot. In boekjaar 2021 waren de bestedingen begroot op € 1,7 miljoen, maar de werkelijke kosten 2021 bedragen € 3,5 miljoen. De kosten zijn hoger uitgevallen door de onder andere de volgende redenen:

- De afgelopen jaren zijn de FLO-rechten door de medewerkers uitgesteld, waardoor de kosten in de periode 2013 tot 2019 laag zijn uitgevallen;
- De werkgeversbijdragen zijn door Loyalis/ASR te laag ingeschaald doordat de verzekeraar met een te hoog rendement heeft gerekend. Daarnaast is er onvoldoende rekening gehouden met de beloningssystematiek bij de gemeente Enschede en is er geen rekening gehouden met alle loonbestanddelen;
- Door een wijziging in het FLO-recht heeft de VRT versneld de levenslooptegoeden moeten volstorten.

Uit bovenstaande uiteenzetting blijkt dat de FLO-kosten de komende jaren hoger uitvallen dan begroot wat heeft geresulteerd in twee negatieve bestemmingsreserves FLO. De hogere kosten hebben hun weerslag op het eigen vermogen van de VRT en aangezien de kosten de komende jaren hoger uitvallen dan begroot zullen de bestemmingsreserves FLO tot en met 2025 verder afnemen. Dit zal resulteren in een negatief eigen vermogen van de VRT. Als gevolg van de hogere kosten heeft de VRT met de FLO-gemeenten aanvullende afspraken gemaakt om de tekorten terug te brengen door de terugbetalingen aan de gemeenten, als gevolg van een positief resultaat, te doteren aan de bestemmingsreserves FLO.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Langlopende schulden

Het totale eigen vermogen van de VRT (voor winstbestemming) bedraagt € 733.700. De VRT is voornamelijk gefinancierd middels vreemd vermogen ad. € 39.700.000. De rentelast die samenhangt met de langlopende leningen bedraagt EUR 1.088.660 per jaar. In boekjaar 2022 zal een lening ad. € 2,5 miljoen worden afgelost. Deze lening zal niet worden geherfinancierd, waardoor deze is opgenomen als kortlopende verplichting.

In boekjaar 2022 zullen enkele tankauto's worden aangeschaft en een nieuwe kazerne in Hellendoorn worden gebouwd. Deze kosten zullen worden gefinancierd met een langlopende geldlening wat zal leiden tot een toename van het vreemd vermogen. Voor de korte termijn zal dit niet leiden tot problemen aangezien de rente historisch laag staat. De verwachtingen zijn dat de ECB eind juli 2022 de rente voor het eerst sinds jaren zal gaan verhogen en dit zal doorzetten gezien de aanhoudende inflatie. Dat zal in de toekomst impact hebben op de bestedingsruimte van de VRT, wat zou kunnen leiden tot een hogere gemeentelijke bijdrage. Door de spreiding van de leningenportefeuille is het risico niet acuut, maar het goed om u bewust te zijn van de mogelijke risico's.

Wij hebben u in voorgaande jaren geadviseerd om het aflossen van leningen als vast onderdeel te maken van de leningsvoorwaarden. De directie van de VRT heeft aangegeven dat het beleid binnen de VRT is dat de leningen in verhouding moeten staan tot de samenhangende activa. Jaarlijks wordt de financieringsbehoefte bepaald en indien gelden niet nodig zijn zullen leningen niet worden geherfinancierd, maar worden afgelost om het risico op 'dood kapitaal' te voorkomen. Aangezien het enige tijd geleden is dat het financieringsbeleid aan de orde is geweest, adviseren u om het financieringsbeleid binnen het Algemeen Bestuur te bespreken op basis van een notitie van uitgangspunten.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Cao-verplichting

Op 3 november 2021 is een principeakkoord CAO-gemeenten 2021-2022 gesloten. Het akkoord is definitief geworden en bekrachtiging door afzonderlijke besturen op 27 januari 2022. Een deel van dit akkoord heeft betrekking op het jaar 2021, namelijk een salarisstijging per 1 december 2021 en een eenmalige uitkering over 2021. Het betreft hier een feitelijke gebeurtenis namelijk een salarisstijging per 1-12-2021 en een eenmalige uitkering die in 2022 definitief is geworden. Ondanks de beslisdatum heeft de verplichting betrekking op 2021. Daarom is er sprake van een last en een verplichting over 2021 die onder de kortlopende schulden verantwoord is door de VRT. De post is goed onderbouwd en is met een redelijke mate van zekerheid geschat. De VRT heeft op de juiste wijze rekening gehouden met de effecten van verschuldigde werkgeverslasten.

Verwerkingswijze BDUR-bijdrage

In de SiSa-bijlage 2021 (bijlage 3 bij de jaarrekening) is een totale bate voor de BDUR verantwoord van € 6 miljoen. De verantwoordde bestedingen op de BDUR zijn nagenoeg gelijk aan de ontvangsten in 2021 (€ 6 miljoen). Bij de meeste Veiligheidsregio's loopt de BDUR volledig via de staat van baten en lasten, bij VRT via de balans. De toevoeging en de besteding van de balanspost over 2021 zijn bijna gelijk aan elkaar: er wordt dus eigenlijk nauwelijks nog geld op de balans gereserveerd, behoudens wat al in het verleden 'gespaard' is. Kortom, u zit met een grote spaarpot die steeds maar niet besteed wordt.

Voorgaand jaar heeft u aangegeven dat deze systematiek zou worden gewijzigd. Dit is tot op heden echter niet gedaan. Wij adviseren u om de wijziging voor boekjaar 2022 tot uitvoering te brengen. Aan de huidige systematiek ligt een bestuursbesluit ten grondslag dat eerst ingetrokken moet worden.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Interne beheersing Twente Safety Campus (TSC)

Bij het controleren van de baten van TSC constateren wij in het vierde kwartaal een toename van (kleine) fouten in de registratie van baten. Ook bij het opvragen van registratielijsten en documentatie bij de eindejaarscontrole was sprake van problemen in de aanlevering. De aanlevering is opgelost en de foutjes zijn gerepareerd. Toch willen wij onder uw aandacht brengen dat het team van TSC – vanwege personele wisselingen – wat meer aandacht van de interne controleurs kan gebruiken om de juiste controles en registraties te kunnen uitvoeren.

Daarnaast hebben wij vastgesteld dat door wisselingen bij TSC de kennis op het gebied van de BTW is verminderd. Wij adviseren u om hierop actief te gaan controleren of de juiste BTW code wordt toegepast en of wordt voldaan aan de daaraan gestelde eisen.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Financiële positie

In 2021 heeft een herziene risico-inventarisatie plaatsgevonden met als resultaat een herziene bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde capaciteit wordt op basis van het intern opgestelde risicoprofiel van de VRT ultimo 2021 berekend op € 1.031.000 en die ligt hoger dan voorgaand boekjaar (ad. € 895.000). Deze stijging wordt hoofdzakelijk veroorzaakt omdat de financiële impact van “prijsstijgingen” is verhoogd met € 195.000. Dit is gedaan omdat de VRT de gevolgen van de gestegen grondstofprijzen ervaart bij nieuwe aanbestedingen.

In de jaarstukken wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing de beschikbare weerstandscapaciteit tegen de benodigde weerstandscapaciteit afgezet teneinde een oordeel over de toereikendheid van het weerstandsvermogen te kunnen vormen. Van de totale eigen vermogenspositie wordt de algemene reserve (€ 427.000) en het gedeelte van de bestemmingsreserves waarop geen verplichtingen rusten (€ 519.000) als beschikbaar weerstandsvermogen aangemerkt. Het weerstandsvermogen komt ultimo 2021 uit op 92%. Daarmee is het beschikbare vermogen ultimo 2021 groter dan door het AB vastgestelde norm van 70%. Ten opzichte van andere Veiligheidsregio's is het weerstandsvermogen echter laag.

Bij de bepaling van het beschikbare weerstandsvermogen willen wij nog twee kanttekeningen plaatsen:

- Stille reserves dienen tot het beschikbaar weerstandsvermogen gerekend te worden. Daar is bij VRT zeker sprake van, getuige het feit dat de verkoop van materieel/materiaal over het algemeen tot boekwinsten leidt, ook in 2021. In de notitie Activeren en Afschrijven van de VRT wordt gerekend met een restwaarde van materieel van 5%, maar in de praktijk ligt deze hoger.
- In de risicoanalyse wordt geen rekening gehouden met het eventuele renterisico dat de VRT loopt bij het herfinancieren of aantrekken van nieuwe leningen. De afgelopen maanden is het rentepercentage toegenomen, als gevolg de geografische onzekerheden en de mogelijke rentestijging bij de ECB. Dit kan uiteindelijk resulteren in hogere rentelasten bij het aantrekken van nieuwe leningen of het herfinancieren van bestaande leningen.

Wij verwachten dat het benodigde weerstandsvermogen hoger is dan op dit moment is gepresenteerd in de jaarrekening. Wij adviseren u om voor volgend jaar kritisch het benodigde weerstandsvermogen te her-evalueren en indien nodig bij te stellen.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Voor gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen is een zestal kengetallen vastgesteld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken, waarvan er 3 voor de VRT van toepassing zijn. Er is geen vaste norm of streefwaarde voor de hoogte van de kengetallen; een gebruiker dient alle kengetallen in ogenschouw te nemen bij het beoordelen van de financiële positie van een decentrale overheid. Wel hanteert de overheid drie signaleringswaarden, namelijk minst risico, neutraal en meest risicovol. Onderstaand overzicht toont (verkort) de financiële positie van uw gemeenschappelijke regeling ultimo 2021:

Kengetal	JRK '20	Beg. 21	JRK '21	Minst risicovol:	Neutraal:	Meest risicovol:
Netto schuldquote	88%	97%	84%	< 90	90 - 130	> 130
Solvabiliteitsratio	5%	3%	3%	> 50	20 - 50	< 20
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%	> 0	0	< 0

Op basis van bovenstaand overzicht blijkt dat uw kengetallen qua signaleringswaarden verspreid zijn over de verschillende categorieën. De netto schuldquote is gecategoriseerd als “minst risicovol” (voor het eerst in 2020), de solvabiliteitsratio als “meest risicovol” en de structurele exploitatieruimte is aangemerkt als zijnde “neutraal”.

Uit deze analyse blijkt de ogenschijnlijke kwetsbaarheid van uw financiële positie, als gevolg van een combinatie van een laag eigen vermogen, samenhangend met de FLO-afwikkeling, en een hoog vreemd vermogen als gevolg van aflossingsvrije leningen (in combinatie met de toegenomen materiële vaste activa). Een ogenschijnlijk kwetsbare positie hoeft dat in feite niet te zijn. Ten eerste zijn de gemeentes verantwoordelijk voor het financieren van voldoende vermogen. Het is dan vooral van belang om eventuele tekorten goed te volgen en tijdig kenbaar te maken. De VRT kent een goede informatievoorziening waardoor tot op heden geen bijstorting noodzakelijk is geweest. Daarnaast kiezen de gemeentes zoals eerder aangegeven er bewust voor om de VRT niet zelf maar via externe leningen te financieren. Kortom, cijfermatig is er kwetsbaarheid maar met een goede onderlinge relatie met de gemeenten ondersteund door een goede informatievoorziening hoeft dit niet problematisch te zijn.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Resultaatanalyse

In de jaarrekening is het resultaat ten opzichte van de begroting vóór en na wijziging als volgt samengevat:

X € 1.000	Raming vóór wijziging	Raming na wijziging	Realisatie
Baten	58.044	57.760	59.127
Lasten	58.044	57.760	59.143
Saldo van baten en lasten	0	0	-16
Onttrekking reserves	0	0	1.826
Toevoeging reserves	0	0	475
Gerealiseerd resultaat	0	0	1.335

Het gerealiseerd resultaat over boekjaar 2021 bedraagt volgens het Overzicht baten en lasten in de jaarrekening circa € 1,335 miljoen voordelig. Het saldo van de baten en lasten is nagenoeg nul en dat is conform de begroting. Als de cijfers dieper worden geanalyseerd dan zijn er enkele bijzonderheden en daarom is op de volgende pagina het genormaliseerde resultaat van de VRT uiteengezet. Het genormaliseerde resultaat in boekjaar 2021 is nagenoeg nul. Daarin zijn opgenomen de eerder benoemde hogere lasten als gevolg van de FLO-overgangsrecht van circa € 1,8 miljoen. Deze hogere lasten worden geneutraliseerd door enerzijds de onttrekking uit de bestemmingsreserves FLO en door lagere kosten als gevolg van COVID-19 en schaarste van materieel op de markt.

Het voordelig resultaat over 2021 is veroorzaakt doordat er als gevolg van de coronapandemie minder is uitgegeven: u becijfert dit op ongeveer € 396.000 minder uitgaven ten laste van het vrijwilligersbudget en € 1.172.000 als gevolg van lagere kosten voor gebouwbeheer, beschermmiddelen en materieel. Daarnaast zijn de uitgaven voor het oefenen € 262.000 lager dan op voorhand begroot. Aan de andere kant is er ook sprake van hogere kosten die samenhangen met COVID-19 ad. € 227.000.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

	2021	2020
Netto resultaat	1.335	1.763
<i>Baten</i>		
Lagere kosten materieel, gebouwbeheer en beschermmiddelen	-1.172	-560
Lagere kosten vrijwilligersvergoeding	-396	-647
Lagere kosten vakbekwaamheid	-262	-937
Lagere salariskosten	-	-441
<i>Lasten</i>		
Overgangsrecht FLO	1.776	1.006
Winst/verlies Twente Safety Campus	-112	596
Covid-kosten	227	124
Dotatie/onttrekkingen reserves	-1.351	-1.030
Genormaliseerd resultaat	45	-126

De begroting na wijziging gaat nog uit van een resultaat van nihil. Dat betekent echter niet dat het bestuur niet tussentijds over de ontwikkeling van het resultaat is geïnformeerd. Via de 2^e BERAP, die in oktober 2021 is gemaakt, is het AB geïnformeerd over het verwachte resultaat over 2021: € 797.000. Het werkelijke resultaat wijkt af ten opzichte van de 2^e BERAP door onder andere COVID-19. Daarnaast heeft de VRT een voordeel gerealiseerd op de gemeenschappelijke meldkamer van circa € 112.000. Dit voordeel ontstaat door een combinatie van gunstige financiële afspraken, waarbij de LMS de kosten voor de Meldkamer Twente bekostigt, en de aanvullende dekking voor de personeelsbegroting waarmee rekening is gehouden in de begroting op zijn vroegst in Q1 2023 nodig is. Daarnaast heeft de VRT een voordeel behaald op de repressieve uitrusting en beschermingsmiddelen van ad. € 210.000 door vertraging van de aanschaf van uitruk-, dienst- en sportkleding.

Het resultaat over boekjaar 2021 wordt deels terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.

Controle verschillen

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Wij hebben de volgende controleverschillen geconstateerd:

Geconstateerde getrouwheidsfouten in de controle, getrouwheidsfouten en daardoor ook rechtmatigheidsfout:	
Niet-gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag in €
	€ 0
Totaal	€ 0

Geconstateerde rechtmatigheidsfouten in de controle, alleen rechtmatigheidsfout:	
Niet-gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag in €
Fouten ten aanzien van de Europese Aanbesteding of het interne inkoopbeleid	€ 286.000

Het totaal van de getrouwheidsfouten is € 0. Het totaal van de rechtmatigheidsfouten is € 286.000.

Geconstateerde rechtmatigheidsonzekerheid in de controle, alleen rechtmatigheidsonzekerheid	
Niet-gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag in €
Onzekerheden ten aanzien van de Europese Aanbesteding	€ 55.000

De geconstateerde fouten en onzekerheden zijn lager dan de materialiteit, zijnde € 596.000 (fouten) en € 1,788 miljoen (onzekerheden). De geconstateerde fouten en onzekerheden leiden niet tot een aanpassing van het oordeel.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- **Controleverschillen**
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

De volgende verschillen zijn naar aanleiding van onze controle gecorrigeerd:

Gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag in €
Wij hebben diverse reclassificaties tussen de balansposten voorgesteld op basis van de vereisten conform het BBV. Deze zijn aangepast door de VRT.	Geen resultaat effect

IT-audit

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

IT-audit

Introductie

In dit digitale tijdperk, waarbij organisaties geautomatiseerde informatietechnologie (IT)-systemen gebruiken om hun informatie te verwerken voor een betere ondersteuning van hun missies, spelen IT-risico's en controles een cruciale rol bij het beschermen van de informatiemiddelen van een organisatie en daarmee van haar missie. Het belangrijkste doel van een organisatie in het kader van (IT) risico's & controles, zou moeten zijn: het beschermen van de organisatie en haar vermogen om de geformuleerde missie uit te voeren, en niet enkel de IT-middelen. Wij zijn van mening dat een effectieve IT-risico- en beheeromgeving, een belangrijk onderdeel is van een succesvolle IT-strategie welke onderdeel uitmaakt van de bedrijfsstrategie.

Benadering

In het kader van de jaarrekeningcontrole over het boekjaar 2021 heeft Eshuis IT-audit werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de opzet en het bestaan van de algemene ICT beheersmaatregelen binnen de automatiseringsomgeving van Veiligheidsregio Twente. Wij hebben daarbij uitsluitend die maatregelen getest die het meest relevant zijn in het kader van de jaarrekeningcontrole en wij rapporteren hierbij uitsluitend de daarbij geconstateerde bevindingen.

Ten behoeve van de jaarrekeningcontrole hebben wij voor elk van deze bevindingen onze eigen classificatie bepaald op basis van prioriteit van opvolging, waarbij drie niveaus zijn onderscheiden: hoog, midden en laag. Het management blijft verantwoordelijk voor haar eigen oordeelsvorming over de inschatting van de risico's als gevolg van de geconstateerde bevindingen, de daarvan af te leiden prioriteitstelling en de opvolging van de aanbevelingen. Tijdens de werkzaamheden voor de 2021 jaarrekeningcontrole zijn voor Veiligheidsregio Twente de algemene IT beheersmaatregelen in opzet en bestaan beoordeeld voor de volgende applicaties:

Applicatie	Operating system	Database	Datacenter locatie
AFAS Profit	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van ISAE 3402 type II.	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van ISAE 3402 type II.	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van ISAE 3402 type II.
Donau (digitale factuur verwerking)	SAAS oplossing, echter geen ISAE voorhanden.	SAAS oplossing, echter geen ISAE voorhanden.	SAAS oplossing, echter geen ISAE voorhanden.
Veiligheidspaspoort	SAAS oplossing, echter geen ISAE voorhanden.	SAAS oplossing, echter geen ISAE voorhanden.	SAAS oplossing, echter geen ISAE voorhanden.
RAET applicaties (HR-systeem)	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van ISAE 3402 type II.	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van ISAE 3402 type II.	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van ISAE 3402 type II.

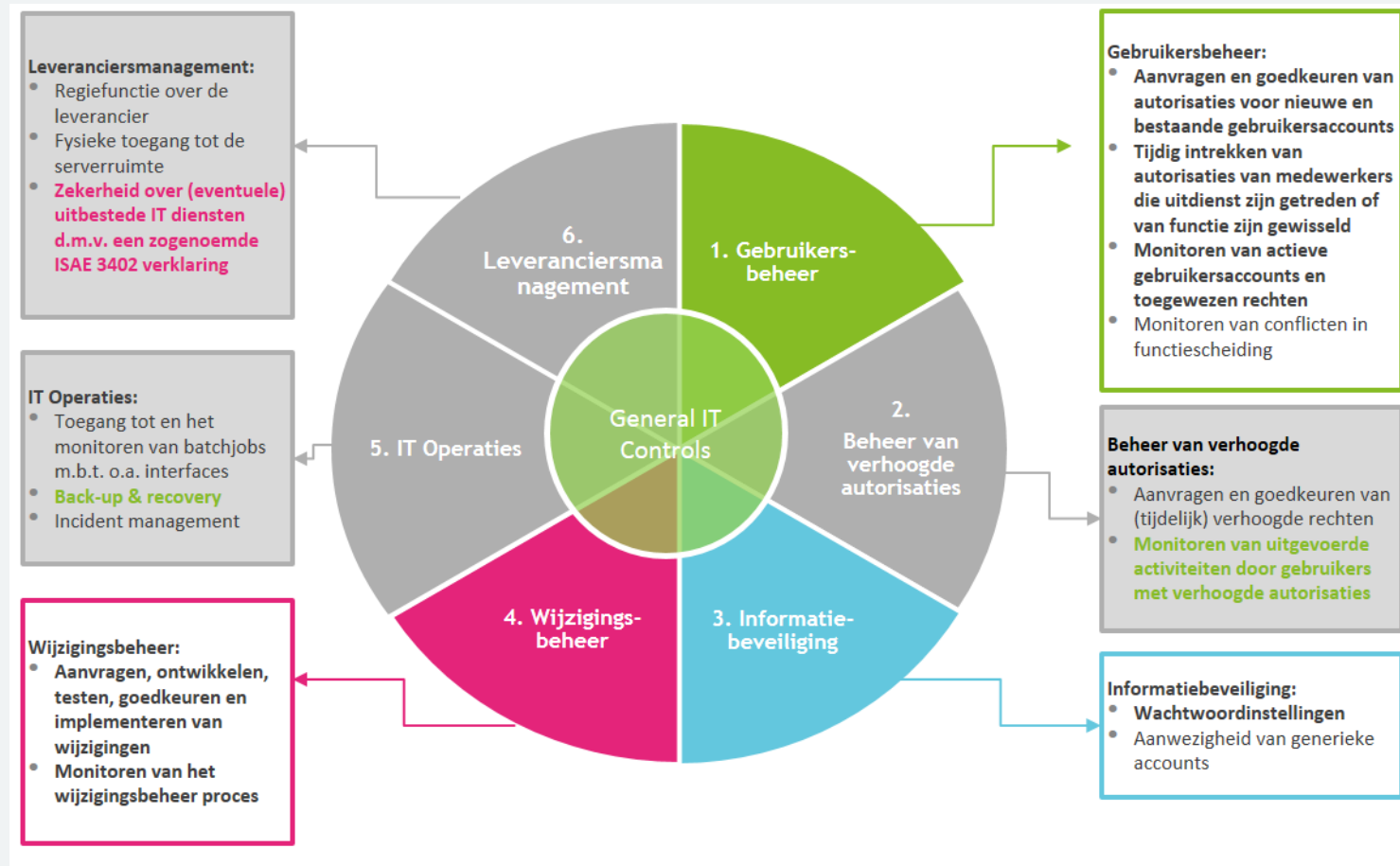
- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Toelichting beperkte scope

General IT Controls bestaan uit zes domeinen zoals hiernaast weergegeven. Het is belangrijk dat de IT processen in deze domeinen tijdig, juist en volledig zijn opgezet en geïmplementeerd. Voor onze IT-audit hebben wij ons gefocust op de gekleurde domeinen.

Uitgevoerde aanpak

Wij hebben middels relevante beleidstukken, procedures en systeeminstellingen de IT General Controls in opzet en bestaan getoetst.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Samenvatting bevindingen

Hieronder vindt u een overzicht van de geteste algemene ICT beheersmaatregelen en de conclusie hiervan. Voor een uitgebreide toelichting om de gevonden bevindingen verwijzen wij naar de volgende slides.

Proces	2021	Korte toelichting conclusie
1. Aanvragen en goedkeuren van autorisaties voor nieuwe en bestaande gebruikersaccounts		Het proces verdient verbetering aangezien er geen proces bestaat voor het aanvragen, autoriseren (door leidinggevenden) en afgeven van op functie gebaseerde rechten en rollen binnen AFAS en Donau. Wij bevelen ook aan om na te denken over het waarborgen van functiescheiding tijdens het aanmelden van gebruikers. Zoals het gebruik maken van een functiescheidingsconflictenmatrix.
2. Tijdig intrekken van autorisaties van medewerkers die uitdienst zijn getreden of van functie zijn gewisseld		Het proces verdient verbetering aangezien wij hebben vernomen dat dit een adhoc proces betreft. Hierbij bestaat het risico dat in 2021 niet alle uitdiensttreders binnen 24 uur zijn afgemeld tot de verschillende applicaties, zoals ons normenkader voorschrijft.
3. Monitoren van actieve gebruikersaccounts en toegewezen rechten		Het proces is ineffectief, gezien binnen de VRT geen beleid bestaat omtrent een periodieke review op actieve gebruikers en functiescheiding en dat deze toets ook niet wordt verricht.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

<p>4. Wachtwoordinstellingen Windows Azure AD</p>		<p>Het proces is door ons als effectief beoordeeld, maar kent op een aantal aspecten wel verbeterpunten. Wij bevelen aan om te overwegen om de multifactor authenticatie voor Windows Azure AD overal te implementeren, dus ook op kantoor en bekende IP adressen. Dit ten einde interne functiescheiding te waarborgen.</p>
<p>5. Hoge rechten accounts AFAS, VP en Donau.</p>		<p>Op basis van onze analyse blijken 27 accounts te beschikken over hoge rechten. Waaronder personen in de lijnorganisatie. Wij bevelen aan om hier kritisch over na te denken zodat er wel functiescheiding bestaat tussen de lijnorganisatie en IT beheer. Gezien hiermee functiescheiding kan worden doorbroken is dit proces als ineffectief beoordeeld. Ook wordt gebruik gemaakt van generieke accounts, waardoor acties niet herleidbaar zijn naar individuen.</p>
<p>6. Aanvragen, ontwikkelen, testen, goedkeuren en implementeren van wijzigingen</p>		<p>Wij hebben vastgesteld dat binnen de VRT een formeel wijzigingsbeleid beschikbaar is, die aangeeft dat wijzigingen eerst zichtbaar dienen te worden getest en geaccepteerd voordat deze worden geïnstalleerd op de productie-omgeving. Dit proces wordt echter niet gevolgd voor de SAAS applicaties AFAS, Donau, VP en RAET. Wij bevelen dan ook aan om patches eerst door AFAS, FileLinx, VP en RAET te laten installeren op de acceptatieomgeving, vervolgens te laten testen door sleutelgebruikers welke vervolgens formeel en zichtbaar akkoord gaan met de installatie naar de productieomgeving. Wij constateren daarnaast dat de VRT niet beschikt over een strikt gescheiden acceptatieomgeving voor het financiële deel van AFAS, door het ontbreken van een licentie.</p>

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

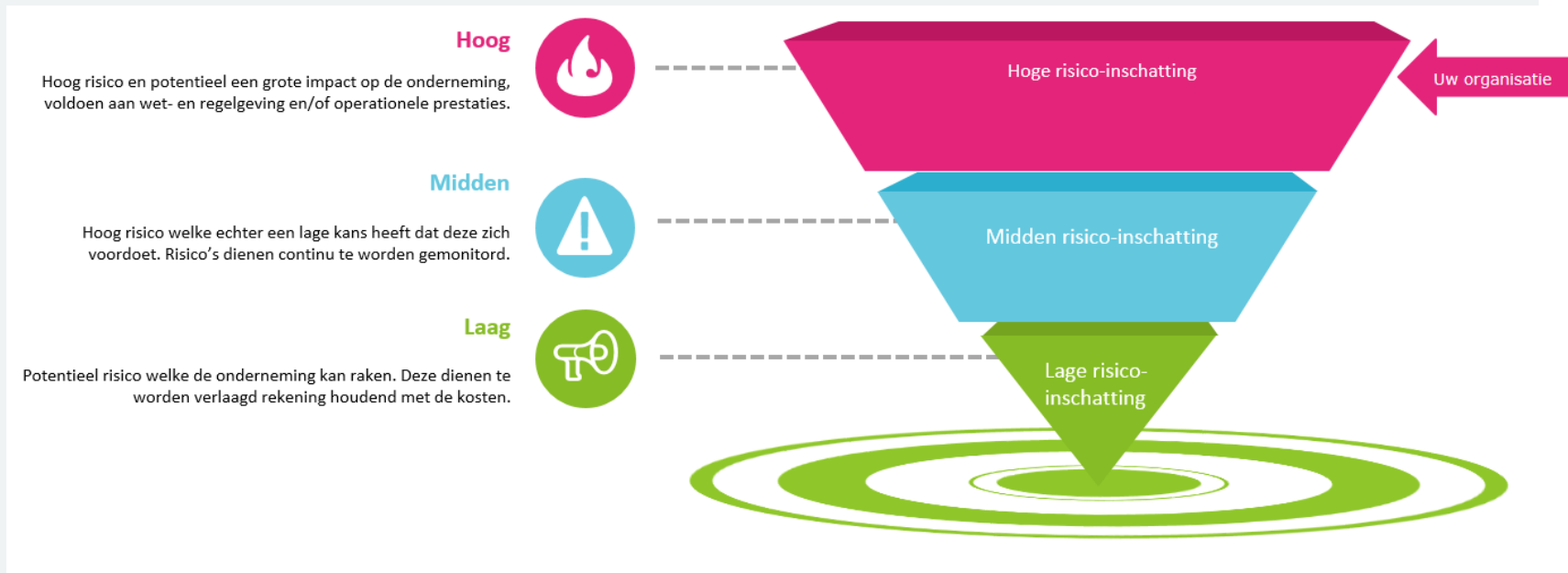
7. Monitoren van het wijzigingsbeheer proces		Het proces is effectief bevonden, gezien de ontwikkeling van applicaties geheel zijn belegd bij de SAAS leveranciers van AFAS, Donau, VP en RAET. Hierdoor is er strikte scheiding tussen ontwikkeling en productie vanuit de VRT. Wel bevelen wij aan om de ISAE rapportages van deze leveranciers jaarlijks te beoordelen, ter waarborging van dit proces aan de kant van de leveranciers.
8. Back-up beleid		Het proces is effectief bevonden, gezien de adequate frequentie en scope van de gemaakte back-ups.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Cyber security assessment

Op ons verzoek heeft u de cyber security assessment ingevuld, zoals opgesteld door de NOREA, zijnde de beroepsorganisatie voor IT auditors. Deze assessment bestaat uit de zogenoemde ICR en CSA. De Inherente Cyber Risicoanalyse (ICR) is gericht op het bepalen van het inherente risicoprofiel van een organisatie op het gebied van cybersecurity. Met andere woorden in welke mate loopt de organisatie een cybersecurity risico gezien de activiteiten en werkzaamheden die de organisatie uitvoert in de omgeving waarin de organisatie functioneert. Een ICR is daardoor primair gericht op de omgeving van de organisatie en externe dreigingen die hierin een rol spelen, met uiteraard als startpunt (het karakter van) de werkzaamheden die de organisatie uitvoert. Op basis van de door u ingevulde vragen komt het risicoprofiel voor uw organisatie op het volgende niveau:

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Categorie:	Score:	Toelichting score en verwijzing naar waardevolle standaarden:
Organisatie & governance	9	U lijkt zicht te hebben op uw organisatie en governance risico's en de beheersing daarvan.
Gedrag & cultuur	5	U lijkt uw risico's t.a.v. gedrag en cultuur niet volledig te kennen en te beheersen. De normen van NIST v1.1 04.2018, ISACA Cybercrime Audit/ Assurance Program 2016 en Cloud Security Alliance v3.0.1 03.2019 bieden hier handvatten voor.
Waardeketen (stakeholders) versus risico's	5	U lijkt uw risico's t.a.v. waardeketen en stakeholders niet volledig te kennen en te beheersen. De normen van ISO/IEC 27032, DNB 58 Controls en PCI/DSS V3.2.1 bieden hier handvatten voor.
Inzicht in Technologie	8	U lijkt zicht te hebben op uw technologielandchap risico's en de beheersing daarvan.
Wet- en regelgeving	10	U lijkt zicht te hebben op uw wet- en regelgeving risico's en de beheersing daarvan.
Detectie	6	U lijkt uw risico's t.a.v. detectie niet volledig te kennen en te beheersen. De normen van PAS 555, NIST v1.1 04.2018, ISO/IEC 27032, ISACA Cybercrime Audit/ Assurance Program 2016, DNB 58 Controls, PCI/DSS V3.2.1 en CIS v7.1 04.2019 bieden hier handvatten voor.
Reactie	3	U lijkt uw risico's t.a.v. reactie niet te kennen en te beheersen. De normen van NIST v1.1 04.2018, ISACA Cybercrime Audit/ Assurance Program 2016 en PCI/DSS V3.2.1 bieden hier handvatten voor.
Overall cyber risico score (1 - 10)	6	

Overige onderwerpen

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Wet Normering Topinkomens

De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2021 niet meer bedragen dan € 209.000 per jaar. Daarnaast dienen instellingen de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op de WNT. In 2021 hebben wij geen overschrijdingen van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

SiSa bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag voor de VRT over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt hieronder aangegeven of en zo ja, welke fouten en/of onzekerheden zijn geconstateerd. Hierbij nemen wij op basis van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2021 (versie 31 januari 2022) per specifieke uitkering fouten en onzekerheden op, boven een financiële grens, voor zover die niet door de medeoverheid zijn of kunnen worden gecorrigeerd.

Deze financiële grens is per specifieke uitkering:

- € 12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter dan € 1.000.000 is.

Regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
A2 Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR)	N.v.t.	6.024.645.	N.v.t.
A12 Incidentele bijdrage ondersteuning naleving op coronatoegangsbewijzen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totaal		€ 0	

Strekking controleverklaring rechtmatigheid: goedkeurend
 Strekking controleverklaring getrouwheid: goedkeurend

Bijlagen

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Bijlage 1: Reikwijdte controle

Controleopdracht

Met de opdrachtbevestiging van 27 oktober 2021 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2021. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging.

De jaarrekeningcontrole is gericht op het uitbrengen van een onafhankelijk oordeel omtrent de getrouwheid van de jaarrekeningen 2021 van de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Twente. Daarbij hebben gecontroleerd of de jaarrekeningen in alle van materieel belang zijnde opzichten is opgesteld in overeenstemming met het BBV.

Opzet en reikwijdte controle

Onze controle is gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid dat de jaarrekeningen geen afwijkingen van materieel belang bevatten. Niet uitgesloten is dat afwijkingen voorkomen die voor de jaarrekeningen als geheel niet van belang zijn.

Ons onderzoek richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het bestuur van de vennootschap. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude.

Jaarverslag

De jaarverslaggeving 2021 bestaan uit:

- Het jaarverslag 2021.
- De jaarrekening 2021.
- Overige gegevens.
- Bijlagen;
- Overige.

Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het bestuursverslag de vereiste informatie bevat in overeenstemming met het BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van het bestuur en management in het bestuursverslag en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarverslaggeving verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.

Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het bestuursverslag overeenstemmen met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden.

Schattingen

Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het bestuur van de vennootschappen. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd en hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Controleaanpak en –uitvoering

Wij hebben onze controlewerkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met de door ons voorgenomen controleaanpak. Dat houdt in dat wij onze controle voor een groot deel gegevensgericht hebben uitgevoerd.

Onze controleaanpak is onder andere gebaseerd op een adequate risicoanalyse. Wij hebben enkele gesprekken met ambtelijk medewerkers gevoerd over de binnen VRT intern toegepaste risicoanalyse, het werkprogramma en de aanpak van de te verrichten verbijzonderde interne controlewerkzaamheden.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Bijlage 2: Materialiteit

Onze controle van de jaarrekening heeft, onder andere, tot doel om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Wij passen het concept van materialiteit toe bij het plannen en uitvoeren van onze controle, bij het evalueren van het effect van vastgestelde afwijkingen op onze controle en op de jaarrekening en het effect van eventuele niet-gecorrigeerde afwijkingen op de jaarrekening, en bij het vormen van ons oordeel zoals is uitgedrukt in onze controleverklaring. Informatie is materieel indien het weglaten of onjuist weergeven daarvan invloed zou kunnen hebben op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit van een weglating of afwijking is afhankelijk van de omvang en de aard van de post of fout, beoordeeld op basis van de specifieke omstandigheden waarin de weglating of afwijking heeft plaatsgevonden.

Het algemeen bestuur bepaalt de goedkeuringstolerantie die de accountant bij zijn controle van de jaarrekening dient te hanteren. Normaliter wordt hiervoor de richtlijn op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) aangehouden, zo ook door de VRT.

Op grond van de jaarrekening 2021 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten 1% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves, dat is afgerond € 593.000 en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves, dat is afgerond € 1.779.000. Wordt deze goedkeuringstolerantie niet overschreden, dan kan een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. De goedkeuringstolerantie is een kwantitatieve maatstaf. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen. De rapporteringstolerantie is door het algemeen bestuur bepaald op € 100.000, zowel voor fouten als voor onzekerheden. In de bijlage zijn drie ongecorrigeerde afwijkingen opgenomen die onder de rapporteringstolerantie liggen.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Bijlage 3: Onafhankelijkheid en ViO

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Eshuis ingebed. Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de VRT in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken. Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen. Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om komend boekjaar teamleden bij de VRT te rouleren; wij zijn immers nog geen zeven jaar accountant van de VRT.

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijk, zakelijke en financiële relaties tussen Eshuis, haar partners en haar medewerkers en de VRT die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden. De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Eshuis, een bestuurder of interne toezichthouder van Eshuis of een lid van het controleteam heeft ontvangen of verstrekt aan de VRT of een bij de VRT betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels. Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben ontvangen of verstrekt en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

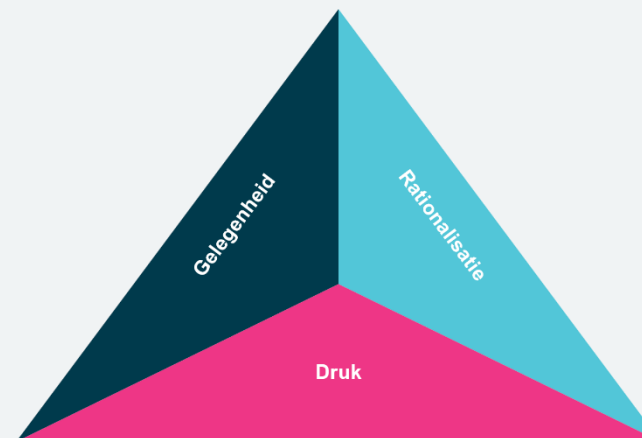
- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Bijlage 4: Fraude

De beoordeling door het bestuur van het risico van materiële fouten de jaarrekening als gevolg van fraude of overtreding van wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en onjuistheden berust bij het bestuur van de vennootschap. Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om het risico te beoordelen dat de jaarrekening als gevolg van fraude, onjuistheden of verduistering van activa afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten. Dit betreft een redelijke maar geen absolute mate van zekerheid, dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet wordt ontdekt, groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Indien wij bij een wettelijke controle gegevens of informatie verkrijgen die een redelijk vermoeden rechtvaardigen dat sprake is van fraude van materieel belang ten aanzien van de financiële verantwoording zijn wij, onder bepaalde omstandigheden, op grond van de WTA gehouden hiervan een melding te doen bij de KLPD. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Op basis van deze werkzaamheden zijn ons tijdens onze controle van de jaarrekening 2021 geen aanwijzingen van fraude gebleken. Bij onze bespreking van de controlebevindingen gaf u aan bewust te zijn van fraude en dat ook bij de directie gedurende 2021 geen indicaties van fraude zijn gebleken.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Bijlage 5: Communicatie met governance belaste organen

Bevestiging bij de jaarrekening	☒	Wij hebben een getekende bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.
Verbonden partijen	☒	De verbonden partijen zijn toegelicht in hoofdstuk 4.4 van het jaarverslag.
Overige kwesties die aandacht vragen van de met governance belaste personen	☒	Nvt.
Tekortkomingen interne controle	☒	De organisatie heeft de noodzakelijke controles en functiescheidingen ingericht met enkele verbeterpunten. Voor de verbeterpunten verwijzen wij naar de management-letter.
Wijzigingen in de controleverklaring	☒	Wij geven een goedkeurend oordeel af bij de jaarrekening 2021.
Feitelijke of vermoedelijke gevallen van fraude, niet-naleving van de wet- en regelgeving of illegale handelingen	☒	Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Wij hebben geen feitelijke of vermoedelijke gevallen van fraude gesignaleerd.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Significante moeilijkheden	☒	Geen sprake van significante moeilijkheden gedurende de controle.
Meningsverschillen met het management of opgelegde beperkingen	☒	Geen sprake van meningsverschillen of opgelegde beperkingen door het management.
Andere informatie	☒	Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 niet strijdig zijn met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2021 van de VRT voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.
Inbreuken op de onafhankelijkheid	☒	Geen sprake van inbreuken op de onafhankelijkheid. Gedurende de controle hebben wij de VIO in acht genomen en hebben wij ten aanzien van de onafhankelijkheid geen bedreigingen gesignaleerd.
Grondslagen voor financiële verslaggeving	☒	Het van toepassing zijnde verslaggevingskader is het BBV. Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.
Significante kwesties die zijn besproken of waarover is gecorrespondeerd met het management	☒	Ten aanzien van de Europese Aanbestedingen is gecorrespondeerd met directie, waarna voor € 324.000 aan fouten zijn gecorrigeerd middels een besluit van het DB.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Bijlage 6: Disclaimer en beperking verspreidingskring

Belangrijke mededeling

Doel van het verslag

Dit verslag is opgesteld naar aanleiding van de controle van de jaarrekeningen van de VRT en is opgesteld per en over het jaar eindigend op 31 december 2021 in overeenstemming met het BBV.

Dit verslag is opgesteld voor de met governance belaste personen die wij achten het bestuur van de vennootschappen te zijn, teneinde alle kwesties van belang zoals vereist op grond van de ISA's (met inbegrip van NVCOS 260 'Communicatie met de met governance belaste personen') te communiceren, alsmede alle overige kwesties die gedurende onze controlewerkzaamheden onder onze aandacht zijn gekomen en die wij van belang achten, en voor geen ander doel. In dit verslag worden de belangrijkste bevindingen samengevat die gedurende onze controle aan het licht kwamen. Bevindingen die reeds eerder aan bod kwamen, worden niet opnieuw gerapporteerd.

Beperkingen aan de verrichte werkzaamheden

Dit verslag staat los van onze controleverklaring en vormt geen aanvullend oordeel inzake de jaarrekening van de ondernemingen, noch bevat het enige toevoeging aan of uitbreiding van onze plichten en verantwoordelijkheden als accountant.

Wij hebben geen procedures ontworpen of uitgevoerd die buiten de reikwijdte liggen van wat ons als accountant is vereist ten behoeve van het vaststellen of communiceren van bevindingen die in dit verslag zijn opgenomen.

De gerapporteerde bevindingen gaan uit van de kennis die wij hebben verworven in onze hoedanigheid als accountant. Wij hebben de nauwkeurigheid en volledigheid van deze informatie niet geverifieerd anders dan in verband met en voor zover vereist voor het doel van onze controle.

Beperkingen ten aanzien van de verspreiding

Dit verslag wordt aangeboden op basis van de veronderstelling dat het alleen bedoeld is ter informatie van de met governance belaste personen van de ondernemingen, dat er niet uit mag worden geciteerd en niet naar mag worden verwezen, geheel of gedeeltelijk, zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming en dat wij met betrekking tot het verslag geen enkele verantwoordelijkheid accepteren jegens enige daartoe.

Bijlage 7 Gedetailleerde observaties IT-Audit

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Nr. 1 - Toegangsbeheer	Hoge rechten te ruim uitgegeven aan personen vanuit de lijnorganisatie, die geen toegang zouden moeten hebben. Ook vastgesteld dat de VRT gebruik maakt van generieke accounts met hoge rechten accounts in Windows, VP en AFAS, wat niet wenselijk is. Tevens beschikken externe consultants over beheerderstoegang tot AFAS.
Observatie	<p>Wij hebben geconstateerd met betrekking tot hoge rechten dat 6 accounts beheerdersrechten hebben in VP, waarbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • diverse accounts betrekking hebben op personen in de lijnorganisatie, waardoor aangebrachte functiescheiding kan worden doorbroken. <p>Wij hebben geconstateerd met betrekking tot hoge rechten dat 21 accounts beheerdersrechten hebben in AFAS, waarbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 13 accounts betrekking hebben op personen in de lijnorganisatie, waardoor aangebrachte functiescheiding kan worden doorbroken. • 4 accounts betrekking hebben op externe consultants van AFAS en FileLinx, waarbij het niet wenselijk is dat zij continu toegang hebben. • 4 accounts betrekking hebben op generieke service accounts, waarvan wij niet hebben kunnen vaststellen of deze adequaat zijn afgeschermd middels een wachtwoordkluus.
Impact	Het risico bestaat dat als beheerrechten niet zijn beperkt tot gebruikers en accounts die rechten benodigd hebben voor het uitvoeren van hun functie dit kan leiden tot ongeautoriseerd toegang tot systemen, met daarbij het risico op onjuistheden en onvolledigheden in de data. Daarnaast doorbreken deze rechten alle functiescheiding die mogelijk is aangebracht binnen AFAS en VP, wat niet wenselijk is vanuit mogelijke cyber- en frauderisico's.
Aanbeveling	Het verdient aanbeveling om zorg te dragen dat beheerrechten in AFAS en VP beperkt worden uitgegeven en alleen worden uitgegeven aan individuele personen en accounts die dit benodigd hebben voor het uitvoeren van hun functie (lees IT verantwoordelijken). Daarnaast verdient het aanbeveling om dit periodiek te beoordelen op juistheid.
Reactie management	Hoge rechten accounts zijn alleen de zogenaamde serviceaccounts. Deze zijn niet gekoppeld aan personen. Hiermee kan niet worden ingelogd. Deze accounts zijn wel noodzakelijk om bepaalde diensten (bv IAM) te laten draaien. Terechte constatering over beheerderstoegang AFAS, dit punt vraagt in de komende periode om actie.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Nr. 2 – Wijzigings- en leveranciersbeheer	Het toezicht op het beheer van de dienstverlening door een derde partij bij de VRT is onvoldoende. Met name rond het wijzigingsbeheer rondom Donau, AFAS, VP en RAET.
Observatie	Wij hebben geconstateerd dat de Veiligheidsregio voor met name het wijzigingsbeheer en het beheer van verhoogde autorisaties volledig steunt op de leveranciers van AFAS, Donau, RAET, Azure AD en VP gezien dit SAAS (Software-As-A-Service) applicaties betreffen. Echter blijft de Veiligheidsregio verantwoordelijk voor de informatiebeveiliging van haar gegevens in dat deel van de keten, waarbij het beheer bij een andere partij ligt. Wij hebben vastgesteld dat de Veiligheidsregio niet jaarlijks een beoordeling verricht op de ISAE 3402/3000 rapportages en/of SOC 2 (Amerikaanse equivalent van de ISAE rapportage) van AFAS, FileLinx, RAET, Microsoft en VP. Alleen middels deze rapportages kan de Veiligheidsregio zicht krijgen op de beheersmaatregelen van deze leveranciers en waar nodig acties opzetten voor mogelijke bevindingen die hierin staan.
Impact	Het risico bestaat dat er ongeautoriseerde wijzigingen vanuit de ontwikkelfase in het systeem direct worden doorgevoerd. Hierdoor bestaat het risico dat er fouten worden geïnstalleerd op de productieomgeving, waardoor het zelfs mogelijk is dat het systeem niet meer bruikbaar is totdat herstel heeft plaatsgevonden. Voor het beheer van de verhoogde autorisatie bestaat het risico dat als beheerrechten niet zijn beperkt tot gebruikers en accounts die rechten benodigd hebben voor het uitvoeren van hun functie dit kan leiden tot ongeautoriseerd toegang tot systemen, met daarbij het risico op onjuistheden en onvolledigheden in de data.
Aanbeveling	Het verdient aanbeveling om het Uitvoeringsregeling Informatieveiligheid VRT uit te breiden met aanvullende maatregelen die waarborgen dat de beheersing vanuit de SAAS leveranciers op orde is. Concreet bevelen wij aan om jaarlijks de ISAE/SOC rapportages op te vragen bij deze leveranciers en hier een kritische beoordeling op te verrichten en waar nodig noodzakelijke vervolgacties uit te zetten.
Reactie management	Het beheer ligt inderdaad bij derden, de regievoering vanuit de VRT hierop moet worden aangescherpt. Vormt ook één van de verbeterstappen in het licht van de BIO.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Nr. 3 – Wijzigingsbeheer	Geïnstalleerde wijzigingen tot AFAS worden niet eerste getest en akkoord bevonden in een acceptatieomgeving, in tegenstelling tot het gestelde beleid binnen de VRT. Daarnaast heeft de VRT geen licentie voor een acceptatieomgeving, waardoor er geen mogelijkheid bestaat om een adequaat wijzigingsbeheerproces te volgen.
Observatie	<p>Wij hebben het volgende geconstateerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geïnstalleerde wijzigingen tot AFAS (financiële deel) worden niet eerste getest en akkoord bevonden in een acceptatieomgeving, dit in tegenstelling tot het gestelde beleid binnen de VRT. • De VRT beschikt niet over licentie voor een acceptatieomgeving, waardoor er geen mogelijkheid bestaat om een adequaat wijzigingsbeheerproces te volgen.
Impact	Het risico bestaat dat er ongeautoriseerde wijzigingen vanuit de ontwikkelfase in het systeem direct worden doorgevoerd. Hierdoor bestaat het risico dat er fouten worden geïnstalleerd op de productieomgeving, waardoor het zelfs mogelijk is dat het systeem niet meer bruikbaar is totdat herstel heeft plaatsgevonden.
Aanbeveling	Het verdient aanbeveling om zichtbare testwerkzaamheden uit te voeren voordat wijzigingen tot de productieomgeving worden geïnstalleerd. Deze werkzaamheden dienen te worden vastgelegd waarbij inzichtelijk wordt gemaakt dat er testen zijn uitgevoerd en dat goedkeuring is verleend door het management voor het doorvoeren van de wijziging tot de productie-omgeving. Om te faciliteren bevelen wij aan om een licentie aan te schaffen voor een strikte gescheiden acceptatie omgeving van AFAS, zodat het interne wijzigingsbeheerbeleid ook daadwerkelijk kan worden gevolgd.
Reactie management	Er is wel een acceptatieomgeving ingericht voor het HR-deel van de applicatie, niet voor het financiële deel. Hierop moet een risicoafweging komen om te beoordelen of een additionele testomgeving wenselijk en/of noodzakelijk is.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Nr. 4 - Toegangsbeheer	<p>A) Er is geen zichtbare periodieke review uitgevoerd door afdelingshoofden op de actieve gebruikers binnen AFAS, Donau en VP.</p> <p>B) Er ontbreekt een zichtbare periodieke review op de verschillende rechten en rollen van de actieve gebruikers.</p> <p>C) Tevens ontbreekt een onderliggende functiematrix waarmee functiescheiding tussen gebruikersrollen wordt aangetoond.</p>
Observatie	<p>Tijdens onze controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat er is geen zichtbare periodieke review wordt uitgevoerd door afdelingshoofden op de actieve gebruikers binnen AFAS, Donau en VP. Hierdoor ontbreekt ook een zichtbare periodieke review op de verschillende rechten en rollen van de actieve gebruikers. Tevens ontbreekt een onderliggende functiematrix waarmee functiescheiding tussen gebruikersrollen wordt aangetoond. Met een dergelijke functiematrix wordt beoogd om schematisch aan te tonen dat op groepsrollen de nodige functiescheiding is gewaarborgd, waardoor leidinggevende een juiste afweging kunnen maken bij het aanvragen van rechten voor nieuwe gebruikers. Dit geldt tevens als controlemiddel in de periodieke review die minstens jaarlijks dient plaats te vinden.</p>
Impact	<p>Het risico bestaat dat als rechten niet juist zijn beperkt tot gebruikers en accounts die deze rechten benodigd hebben voor het uitvoeren van hun functie dit kan leiden tot ongeautoriseerde transacties.</p>
Aanbeveling	<p>Wij bevelen aan om de actieve gebruikers van AFAS, Donau en VP jaarlijks te onderwerpen aan een controle van de directe leidinggevende en aan de hand van gegevens in RAET ter toetsing of deze account überhaupt toegang zouden moeten hebben tot het systeem. Wij bevelen daarnaast aan om middels een functiescheidingsconflictenmatrix op praktische wijze de functiescheiding inzichtelijk te maken in de huidige rollen binnen AFAS, Donau en VP. Deze matrix kan dan als norm dienen in de periodieke review.</p>
Reactie management	<p>Klopt. De periodieke review is een handmatig proces. Ook hier moeten we in het kader van de BIO scherper op acteren.</p>

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Nr. 5 - Toegangsbeheer	Het wachtwoordbeleid binnen Windows Azure AD kan worden versterkt.				
Observatie	Wij hebben vastgesteld dat de volgende wachtwoordparameters zijn geconfigureerd in het Azure AD van de VRT, waarbij op enkele aspecten een verdere aanscherping kan worden overwogen.				
	Instelling	Windows Azure Active Directory	Beleid VRT	BIO norm	Eshuis standaard
	Wachtwoordlengte	20 karakters	> 12 karakters	8 karakters (of 20 karakters)	8 karakters
	Max foutieve inlogpogingen	8 max pogingen	3 max pogingen	10 foutieve inlogpogingen	3-5 max pogingen
	Lockout duur	30 minuten	30 minuten	Niet expliciet benoemd	0 minuten (handmatige deblokking)
	Onthouden wachtwoorden	24 wachtwoorden	6 wachtwoorden	Niet expliciet benoemd	> 24 wachtwoorden
	Maximale ouderdom wachtwoorden	365 dagen	180 dagen	180 dagen	90 dagen (afhankelijk van MFA)
	Multifactor authenticatie (MFA)	Aan (voor o.a. onbekende IP adressen)	Niet opgenomen	Niet expliciet benoemd	Aan (ook intern, afhankelijk van ouderdom)
Impact	De onderneming loopt op basis van het ontbreken van adequate wachtwoordinstellingen, zoals het periodiek wijzigen van wachtwoorden, het risico dat wachtwoorden door onbevoegden worden achterhaald en misbruikt. Hiermee kunnen onbevoegden inclusief externe hackers toegang verkrijgen tot bedrijfskritische- of privacy gevoelige informatie. Ook wordt hiermee interne functiescheiding ondermijnt, gezien de kans dat wachtwoord bekend raken binnen de organisatie hoog is.				
Aanbeveling	Het verdient aanbeveling om te overwegen de multifactor authenticatie overal aan te zetten, dus ook op kantoor wanneer gebruikers op bekende IP adressen of bekende apparaten inloggen. Dit ten einde ook de interne functiescheiding te waarborgen. Indien MFA overal is geïmplementeerd volstaat het behouden van de maximale ouderdom van wachtwoorden tussen de 180 - 365 dagen, zeker gezien de sterke instelling rondom het eisen van 20 karakter wachtwoorden.				
Reactie management	Het huidige wachtwoordbeleid staat op 20 karakters. Wij achten dat in deze fase sterk genoeg.				

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Nr. 6 - Toegangsbeheer	Het indienstproces verdient verbetering, doordat er geen beleid dan wel zichtbaar proces bestaat rond het autoriseren van op functie gebaseerde rechten en door het ontbreken van een functiescheidingsconflictenmatrix. Dit geldt voor AFAS en Donau.
Observatie	Wij hebben geconstateerd dat de VRT geen proces heeft voor het aanvragen, autoriseren (door leidinggevenden) en afgeven van op functiegebaseerde rechten en rollen binnen AFAS en Donau. Tevens ontbreekt een beleid hiervan. Daarnaast constateren wij dat de VRT niet beschikt over een functiescheidingsconflictenmatrix, waarmee aan de voorkant bij toegangsverschaffing kan worden voorkomen c.q. kan worden gecontroleerd door de leidinggevende dat de huidige autorisatie rol(len) niet leidt tot conflicten.
Impact	Het risico bestaat dat als rechten niet juist zijn beperkt tot gebruikers en accounts die deze rechten benodigd hebben voor het uitvoeren van hun functie dit kan leiden tot ongeautoriseerde transacties.
Aanbeveling	Het verdient aanbeveling om gebruik te maken van op functie gebaseerde rollen en dat deze leidend zijn voor het autoriseren van gebruikers door leidinggevende in TopDesk, JIRA of ander ticketsysteem of hiervoor kan een handmatig formulier worden gebruikt. Door het afdwingen van een dergelijke workflow binnen een ticketsysteem, wordt bewaakt dat ten allen tijde de juiste autorisatie wordt verkregen voor indiensttrekkers dan wel een uitbreiding of wijziging van rechten van bestaande gebruikers. Tevens bevelen wij aan om in dit proces gebruik te maken van een functiescheidingsconflictenmatrix, zodat een leidinggevende aan de voorkant kan zorgen dat deze gebruiker geen rollen verkrijgt waardoor potentiële functiescheidingsconflicten ontstaan.
Reactie management	Eens. Het proces is sterk geautomatiseerd. IAM is technisch ingeregeld maar de inrichting van het proces en bijbehorende werkafspraken zijn nog niet volledig uitgedacht en uitgeschreven. Vraagt ook om afstemming met leidinggevenden.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Nr. 7 - Toegangsbeheer	Het tijdig afmelden van uitdienst getreden personeel is niet gewaarborgd.
Observatie	Wij hebben geconstateerd dat het uitdienstproces adhoc verloopt en niet is afgedwongen via bijvoorbeeld een automatisch signaal vanuit RAET richting TopDesk of ander ticketsysteem. Ook hebben wij vernomen dat het tijdig afmelden van gebruiker gedurende 2021 niet altijd is gehandhaafd. Daarnaast hebben wij geconstateerd dat er geen formeel beleid is rondom om het afmelden van gebruikers.
Impact	Het risico bestaat dat wanneer accounts niet tijdig worden afgemeld ongeautoriseerde toegang kunnen krijgen tot bedrijfskritische- of privacy gevoelige informatie of mogelijk ongeautoriseerde wijzigingen worden verricht op data binnen AFAS of Donau.
Aanbeveling	Het verdient aanbeveling om gebruikers die van functie wisselen dan wel de VRT verlaten binnen 24 uur na functiewisseling dan wel uitdiensttreding inactief te zetten binnen de applicaties. Een mogelijke oplossing is het implementeren van een Single Sign On vanuit Donau met Windows Azure Active Directory, waardoor gebruikers centraal en automatisch worden beheerd via HelloID.
Reactie management	Dit geldt alleen voor AFAS financieel en Donau, voor alle andere applicaties is dit wel op orde (geregeld via IAM). Bezien wordt of rechten binnen AFAS financieel en Donau aan dit proces kan worden toegevoegd.